

Retsplejerådet under Justitsministeriet foreslår, men det fandt ingen støtte blandt lovgiverne. I 1981 stillede V og K forslag om det samme, men det blev nedstemt. I forbindelse med de nye nævningekriterier i 1984 foreslog Justitsministeriets Retsplejeråd, at en del af narkosagerne skulle undrages nævningebehandling, selv om den almindelige betingelse herfor var opfyldt. Forslaget fandt ingen støtte i Folketinget. Nu kommer man så for femte gang på 14 år. Denne gang under etiketten »forenkling og modernisering«.

Narkosagerne er vel at mærke ikke det eneste angrebepunkt. Det hører med i billedet, at det i samme periode er lykkedes at unddrage de fleste brandstiftelses-, røver- og voldtægtssager fra den nævningebehandling, som indtil 1981 var en selvfølge, når skyldsspørgsmålet ikke på forhånd var afklaret gennem tilståelse.

Selvfølgelig skal hensigtsmæssigheden af nævningebehandling kunne diskuteres. Personlig er jeg af den opfattelse, at nævningeinstitutionen (med bevarelse af »dobbeltgarantien«) er et retssikkerhedsmæssigt gode, og at den ikke bør beskæres yderligere.

Jeg tvivler ikke på, at nogle af sagerne kunne køres hurtigere gennem en domsmandsret. De professionelle aktører er nødt til at gøre sig mere umage m.h.t. både indhold og form, når skyldsspørgsmålet skal afgøres af lægdommere alene, end når der som i domsmandsretten medvirker en fagdommer, som er fortrolig med reglerne, og som i øvrigt har kunnet orientere sig om sagen i forvejen. Men netop det ser jeg som et stærkt argument for at bevare nævningebehandling af straffesager, der kan resultere i langvarig fængselsstraf. Det er et selvfølgelig krav til retsplejen, at den tiltalte forstår, hvad der foregår om hovedet på ham, hvad der tillægges betydning i sagen, hvordan bestemmelserne skal fortolkes osv. Hvis det er nødvendigt at være særlig omhyggelig af hensyn til *nævningens* forståelse, så er det nok også nødvendigt, for at den *tiltalte* kan følge med. Hensynet til nævningene giver et motiv for omhu, som ikke i samme grad findes i domsmandsager.

Hvad narkosagerne angår, så er de i mange henseender specielle. Normalt er der ingen konkrete »ofre«, som kan anmelde eller optræde som vidner. Ofte er der ingen tekniske beviser. De vidner, som kan føres, vil typisk ikke

være uvildige, men præget enten af frygt eller af afhængighed. Resultaterne af aflytninger o.lign. vil ofte kunne tolkes vidt forskelligt. Holdningen til narkokriminalitet er i usædvanlig grad følelsesladet.

De bevismæssige vanskeligheder har banet vej for en retsplejemæssig udvikling på dette område, som fra advokatside er blevet betegnet som et juridisk galehus. Det sikrer nævningebehandling ikke imod. Men rutinen kan også være farlig. Man præges af dagligt at beskæftige sig med kriminelle sager. Indeholder den aflyttede telefonsamtale virkelig en aftale i kode-sprog, eller drejer det sig faktisk om en fødselsdagsgave til moster Anna, som tiltalte hævder? Mange undersøgelser viser, at retssystemets professionelle aktører er mere tilbøjelige end andre til fejlagtigt at betragte et hændelsesforløb som potentielt kriminelt.²⁾ Det forekommer mig også af den grund vigtigt, at man netop på et sådant område lader lægdommere frem for professionelle vurdere anklagemyndighedens bevismateriale. Forudsat naturligvis, at vi bevarer den garanti mod justitsmord, som ligger i, at fagdommerne har pligt til at annullere uholdbare skyldigkendelser.

Justitsministeren skal dog nok få støtte fra de fleste af de høringsinstanser, han har anmodet om kommentarer. 17 af de 24 er dommer- eller politikollegier. Lægdommerne selv er som sædvanlig ikke spurgt. Det nærmeste, vi kommer *deres* opfattelse, er den undersøgelse baseret på godt 1400 lægdommerbesvarelser, jeg publicerede sidste efterår.³⁾ 11 pct. ser gerne området for nævningebehandling begrænset, 24 pct. ser det gerne udvidet. Blandt de 600, der har prøvet at være nævning, er det første tal væsentligt mindre, det andet en smule større. Det skal understreges, at de ikke er spurgt specielt om narkosagerne. men der var lejlighed til at knytte kommentarer til besvarelsen. En enkelt af de 1400 har anført, at narkosagerne burde undtages.

Hensigtsmæssigheden af nævningebehandling kan selvfølgelig diskuteres. men det vil være skandaløst yderligere at beskære denne markante rest af en demokratisk retsplejeinstitution ud fra de falske begrundelser, justitsministeren anfører i sit forslag.

Preben Wilhjelm

¹⁾ Lovforslag nr. 233, 1988/89.

²⁾ Se f.eks. Eva Smith: Vidnebeviset, Kbh. 1986, s. 117, 219 og 582.

³⁾ P. Wilhjelm: Folkevalgte dommere, Kbh. 1988.